

A város madárvendégei

Irta: Beretzk Péter dr.

A városi ember ezer szaladós gondja között nem ér rá a városba költözött madarakkal törődni. A bérkaszárnnyak tövében tovarohanva szeme vajmi keveset keresi az eget. A legtöbb városi ember számára csak két madár létezik: a veréb és a galamba. Ezeket is jórészt csak akkor veszi észre, amikor a tolokodó kis szárnyas utonállók a cipője órra elől sem akarnak szárnyra kapni. Inség idején is ezeket ápolja és gondozza, ezeket a semmittevő kis éhenkórászokat, akik teljes parazitájává szegődtek az embernek. Ezek az emberrel együtt vándorolnak, abonnan az ember elmegy, eltűnnek ők is, ahová az ember megtelepedik, legyen az az egyenlítő, vagy az észak-sarkvidéki táj, ott teremnek ők is. Ember nélkül képtelenek megélni. A város szemcén, hulladékán élőködő és ajnározott galamb és veréb annál több bosszúságot okoz a tanyai népek, néha valóságos csapásszerű kártételével. Még az a szerencse, hogy a tanyai ember irtja a verebét. A város verebeinek tul-szaporodásának korlátozásáról maga a természet gondoskodik, amidőn az őszi hideggel megérkeznek az északi verebész-karvalyok és törpe solymok, amelyek azután megvámolják az elkapatott, elbizakodott városi verébnepséget.

A legtöbb ember szeme más madarat nem lát a városban. De még csak meg sem hallja őket. Pedig a legtöbb madarat a hangja után veszi észre a madarászember is. Hány ember tudja vajjon azt, hogy a szegedi korzón van egy iv-lámpa, melynek a felső végéről leesett a borító vaslemez s a cső belsejében cinegepár ütött tanyát. Nyáron zsufolt szép délutáni napokon katonabandával együtt esicsérgi a maga énekét. Vajjon észreveszi-e a ködösszemű városi ember a korzó erdei fenyőin fészkelő zöldikét, vagy a platánokon fészkelő pintyeket, amelyből két-három pár minden nyáron hű marad a parkhoz és már március első napsütötte reggelein hallatja messzecegő csattogó verését. Ilyenkor már nagyban várja ez a szalmaözvegységben élő kis madár a párját. A tojók a himek után csak he-tekkel később érkezők. Innen a madár latin neve is: Fringilla coelebs. Vajjon hány ember ember vette észre, hogy pár év előtt tarka varjúpár rakott fészket a korzó legmagasabb platánján. Ott kezdték meg rablómunkájukat a városi galambok fiainak elhurcolásával, amíg Kiss Ferenc dr. erdészszeme föl nem fedezte és el nem riasztotta őket. Vajjon hány ember hallja megő szi estéken a korzó bokrai alól messzehangzó pitypalatty verését, amelyet éjszakai vonulása idején a város felett ért a hajnalderegés és egy napi időtartamra a korzó vendégének szegődött. Milyen csodálatos és részben megmagyarázhatatlan, hogy egyes vad fajok háziasodnak és előszeretettel a városok zajos forgalmas útynálát választják fészkelő helyükül. A Kossuth Lajos-sugárút celtiszfáján nem egy gerlepár fészkel. A fészket tartó gallyat néhol a villamos lírája is surolta. Egy-egy gerle a kor-rai reggeli órákban, még a gyalogutakon is sze-

STEYR

személyautó

Typ. 55, 200 és 220

megbízható mo'or, kényelmes ka-rosszéria, hátsó lengőtengety, központi alvázkenés és minőségi felszerelés!

Kérjen ajánlatot a körzeti képviselőtől:

Róna Miklós Alföldi Gépkereskedelmi Vállalata

Szeged, Feketesas-u. 22.

degetett. Epp olyan megmagyarázhatatlan ez, mint az, hogy miért van Párisban a Luxembourg-parkban annyá szelid fészkelő örvögalamb, amely mifelénk az embert lőtávolon kívül erdőn-mezőn elkerüli.

A város vendégmadarai ősszel, télen és tavasszal szoktak jelentkezni és néha olyan nagy számmal, hogy — ha kell, ha nem kell — a városi embernek is föl kell figyelni rájuk. Ősszel néha hallani lehet az elszaporodott véresekről és kányákról. Szegény vérese, amelynek a fejére annyi mindent ráolvasnak. Hol van az már abban a késő időben? Valahol a Földközi-tenger, Kisázsia és Afrika napsütött tájain. Vérengzéssel, gyilkossággal, gyalázatossággal vádolják a szegény kis egér-, sáskapusztító madarat, amelyet már a törvény is védelmébe vesz. De ugylátszik ez ugy van a madaraknál is, mint az embereknél: ha egyszer valaki ártatlanul rosszhírbe keveredik, az azután próbálhatja fehérre mosni magát. Neki kell vezekelnie az összes karvalyok, kis solymok és héják vétkeiért, mert hát neki is kampós az orra és éles a körme, márpedig az ilyen szerzet csak kártékony lehet, mondja a meg-rögzött balhiedelem. Nem is marad véresefészkek a fán, ha az a tanyai magyar tudomására jut.

Összetévesztik ezt az ártatlant — amint emlittem — a hozzá nagyon hasonló egyéb ragadozó madarakkal. Őszi időben még divik a purcigalambok fölzavarása. Gyönyörű képet nyújt ilyenkor a város fölött vadászó vándorsólyom. A galambfalka csak úgy biztos, feléle, ha fölötte tudja tartani magát, viszont a vándorsólyom is csak úgy tud eredményesen galambot fogni, ha fölülről zuhan áldozatára. Így azután megindul a fölfelé furakodás az elsőbbségért. A galambok már néha piciny, csillogó pontoknak látszanak. Az erőteljesebb sólyom — bár nagy fáradsággal — egyszer mégiscsak föléjükkerül s akkor mint kő zuhan le a seregbe, amelyből ha elragadni esetleg nem is sikerül, de súlyos testével olyan ütést mér a galambra, hogy az kábútan esik lefelé, amidőn elkapni már gyerekjáték. Ha azután a zuhanás balul ütött ki, akkor kezdődik előlről a harc s ilyenkor már nehéz munka a sólyomnak az égbetört galambok fölé kerülni. Keves az a városi sólyom, amelyik ily fáradságos vadászatra szánja magát. Egyszerűbb dolog behúzódni egy magas épület rejtettebb zugába s onnan észrevétlenül csapni rá az alatta gyanúlanul elrepülő galambra. Az okos városi sólymok ezért húzódnak a fogadalmi templomra, a viztoronyra, s a többi templom tornyaira, ahol galambforgalm szokott lenni. Az elfogott galambot elhurcolja messze a városon kívül s ott tépi szét.

Telente azután a rendőrség ad lövési engedélyt az ilyen »betolakodó« vendég elpusztítására. Sajnos, minden egyes sólyom elpusztításával a régi magyar természetkép mozaikjából egy-egy csillogó darabka esik ki, mert ezt a hazánk-ból már csaknem kipusztult nemes madarat a fészkelés idejében már törvényesen kellett megvédeni. A városi galambokért meg nem kár. Jobb, ha az éhhalál elől legyengült beteges állatokat a sólyom csemegézi föl. A galambok a drágább építésű középületekben ugyanis elég kárt okoznak. A sólyom viszont nem tehet arról, hogy a nagy Természet őt husevőnek és nem salátapusztítóknak teremtette.

Az északi kis sólyom apró, vakmerő, gerle-nagyságu rablómadar, mely még a vadlibát is megtámadja és annak hónaljába is belefurako-dik. A városokban ugyszólván csak verebkből él. A galambot is levágja, de elhurcolni nem tudja s így azután azokat nem is üzi. Havas időben a Széchenyi-tér fái többször figyellem meg verebévés közben. Ha elkészült egy veréb-bel; elsiklott s pár másodperc múlva már hozta is a régi helyére az új verebzsákmányt. Naponta így megcsemegézik 8-10 verebét. Mi is lenne,

ha ezek nem volnának, ha a veréb korlátlanul szaporodhatnék a városban. Somogyi-telepen figyelttem meg egy nagy eperfát, amelyen 48 veréb-fészék van. Ez a 48 pár veréb háromszori költéssel erről a fáról magáról éveste 720 verebet repit ki.

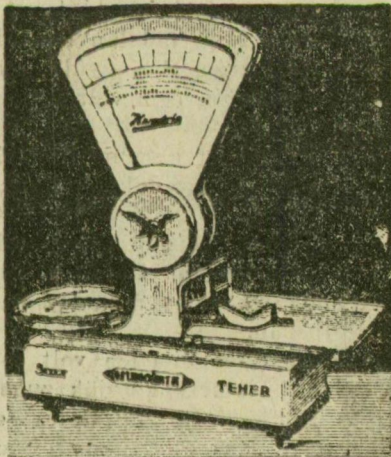
A város téli ragadozóihoz tartoznak a baglyok, amelyek az erdőkről, mezőkről húzódnak a városba kis éjjeli vereb vadászatra. A fákon, tömegben éjszakázó verebek a bagolyveszedelem miatt keresik a villanylámpák közelében lévő fákat. A gyöngybagoly költőmadár is némely templomtoronyban és padláson. Egy ilyen télen fogott baglyot gyűrűvel szabadoneresztettem egy 1938 januári estén lakásom ablakából s ugyanez év telén 1938 decemberében meglőtték Urbón, Pest mellett. Így került a szegedi téli bagoly kitömve a Madártani Intézetbe.

A galambász héját sem lehet kihagyni a várost látogató madarak közül. A vándorsólyom-nál valamivel nagyobb madár a galamboknak valóságos réme. Ha a városi galambokat a színház, posta körül idegesen keringőlni látjuk, akkor ez jelent meg valahol a láthatáron. Surcyni nadár, falak mellett surranva, váratlanul és meglepetésszerűen csap prédájára. Havas telente a varjuk tömegesen lepik el a várost. Ezek jórészt Oroszország varjai. Felborzólvá deres tolakkal kuksolnak a fákon és a Valéria-téri huspiac környékén. Legtöbbjbe lesóványodók annyira, hogy a pelyhekönnyű madárnak éles mellest-ján alig tapintunk izmokat.

Az apró kis énekesek közül a bubospacsírta kizsorul a belvárosból. Itt autók szaladgálnak, nincs mit keresnie. A boggyóevő madaraktól annál több vendéget kapunk, különösen olyankor, amikor a földeken hótakaró temetőbe a grommagvakat. Bár nem hiszem, hogy madárvédeimi szempontok is vezették a kertészetet, amidőn a Kossuth Lajos-sugárutat és a Tisza Lajos-körtutat celtiszfákkal és sophorával szegélyezte, mégis üdvös választás volt ezzel fásítani. Havas telken a vastagorru magtörő pintyek jelennek meg és ropogtatják a fenyvesrigók. Mig amazok egye-sével kettesével gubbasztanak a fákon, a rigó csapatosan lapi el a fákat; Az idei februárvégen, március első napjaiban valóságos seregélyinvázió volt a városban. Vannak ugyan a vadszöllő-bogyókon nálunk is áttelelő kisebb csapatok, de a nagy zöme elvonul tőlünk. A délről érkező se-

„HUNGARIA”

uj gyorsmérlegek 10 évi jótállással 2 évi rész-letre ismét kaphatók! Kifogástalan használt gyorsmérlegek hitelesítve olesón beszerezhetőek

Az összes mérlegtípusok javítása és hitelesít-tetését felelősséggel legolcsóbban vállalja a: Hungaria mérleggyár körzeti képviselője:

RÓZSA mérlegkészítő
SZEVED, KOSSUTH LAJOS SUGÁRUT 5.

Itt a tavasz!

Női és férfi ruhaszükségletét már most szerezze be! Legna-gyobb választék női-, férfi-és gyermekruhákban, kabá-tokban és felöltőkben.

Blau Ignác

női és férfiruhaárúházában,
KELEMEN UTCA 5 SZÁM

Tekintse meg áras
kirakatainkat!